

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-5\(115\)-22-27](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-5(115)-22-27)
УДК УДК 378:78].044

Богдан Євгенович Жулковський,

кандидат мистецтвознавства, доцент, магістр освітнього менеджменту,
доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка, м. Тернопіль, Україна, eisodikon@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0001-8435-5201>

НАСТУПНІСТЬ У ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ, МАГІСТРІВ І ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ / ДОКТОРІВ МИСТЕЦТВА З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ

На основі аналізу Законів України, Постанов та Розпоряджень Кабінету Міністрів України й Наказів Міністерства освіти і науки України узагальнено проблему наступності в підготовці здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового / освітньо-творчого) рівнів. Охарактеризовано вимоги до вступних випробувань (творчі конкурси, фахові іспити), стандарти вищої освіти та освітні програми, обов'язкові та вибіркові дисципліни, форми атестації (кваліфікаційні роботи / творчі проекти), академічні та професійні права випускників відповідно до чинної нормативної бази.

Ключові слова: музичне мистецтво, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор мистецтва, вища освіта, професійні стандарти.

Наступність у підготовці здобувачів на різних рівнях вищої освіти є однією з фундаментальних проблем в умовах освітніх реформ України. Її аналізують на основі затверджених стандартів вищої освіти, акредитованих освітніх програм, компетентностей і програмних результатів навчання, обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, методів навчання і технологій викладання, форм атестації випускників, вимог до вступних випробувань абітурієнтів.

Освітні програми з музичного мистецтва, як правило, є універсальними, бо враховують особливості різних спеціалізацій (останні можуть виразитися в робочих програмах або силабусах окремих навчальних дисциплін). Музичні й культурно-мистецькі академії зосереджені на підготовці музикантів-практиків – виконавців і композиторів, артистів концертно-театральних установ. Натомість, класичні й педагогічні університети мають кращі перспективи мультигалузевого й гуманітарного навчання музикознавців

і мистецьких педагогів, що корелює їх дослідницько-світоглядній місії (в умовах мультикультурного та поліетнічного середовища) та відповідає передовому світовому досвіду.

Студентоцентризований підхід успішно реалізується не лише через вільний вибір навчальних дисциплін, тем для досліджень або художніх експериментів, наукових керівників чи творчих консультантів, а й міжнародну та внутрішню академічну мобільність, зарахування компетентностей і програмних результатів навчання, здобутих у межах неформальної або інформальної освіти. Останнє є актуальним для вокалістів, інструменталістів, диригентів і композиторів, котрі регулярно беруть участь у майстер-класах, конкурсах, концертах, фестивалях та інших творчих заходах за участю провідних митців світу.

Індивідуальна освітня траєкторія суттєво сприяє формуванню унікального набору загальних, фахових компетентностей і програмних результатів навчання у здобувачів (відповідно до обраної спеціалізації, напрямку дослідження або мистецької діяльності), що надзвичайно важливо для представників творчих професій. Чим вищим є рівень освіти, тим конкретнішою повинна бути сфера наукових інтересів або мистецьких пошуків студентів та аспірантів. Нова серія стандартів вищої освіти, які розроблятимуть та затверджуватимуть упродовж кількох найближчих років на компетентному підході (відповідно до переліку галузей знань і спеціальностей, прийнятого Урядом 2024 року [16]), покликана гармонізувати їх із відповідними професійними стандартами.

Станом на сьогодні відсутня комплексна праця, в якій би висвітлювалася проблема наступності у найближчій вищій музичній освіті України (на прикладі освітніх ступенів бакалавра та магістра, освітньо-наукового ступеня доктора філософії / освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва).

Наступність у підготовці студентів та аспірантів різних рівнів вищої освіти унормовано низкою загальнодержавних актів, зокрема Законами України «Про вищу освіту» [15] та «Про ратифікацію Конвенції про визнання

кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» [17], Постановами Кабінету Міністрів України, які затверджують і вводять в дію Національну рамку кваліфікацій [6], Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні [10], Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) [11], Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії [13], Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації [14], Порядок присвоєння професійних кваліфікацій закладами вищої освіти в разі відсутності професійного стандарту [12], Розпорядження Уряду щодо схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [27], Накази Міністерства освіти і науки України, в яких містяться Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти [8], Вимоги до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм [3], Порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти [9].

З ними корелюють інші регуляторні акти держави, а саме: стандарти вищої освіти першого (бакалаврського) [23], другого (магістерського) [22] та третього (освітньо-наукового [24] / освітньо-творчого [25]) рівнів зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», Національний класифікатор професій [7], професійні стандарти викладача закладу вищої освіти [18], викладача мистецького ліцею [19], концертмейстера мистецького ліцею [21] та викладача мистецької школи (за видами навчальних дисциплін) [20]. При проведенні акредитації освітніх програм користуються Стандартами та рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [26], які покладені в основу Роз'яснень щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми [1]. Наступ-

ність у педагогічній і музичній освіті розглядають деякі дослідники, зокрема Людмила Бутенко [2] та автор цієї статті [4; 5].

Метою розвідки є відстеження наступності у підготовці здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового / освітньо-творчого) рівнів вищої освіти з музичного мистецтва (на матеріалі ухвалених Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України, стандартів вищої освіти та професійних стандартів, кращих сучасних практик закладів вищої освіти України музичного, культурно-мистецького, класичного та гуманітарно-педагогічного напрямків). До уваги не взято науковий ступінь «доктор наук» («доктор мистецтвознавства»), який відповідає поширеному на теренах заходу ступеню «доктор габілітований» («doctor habilitatus»), оскільки він не є ступенем та рівнем вищої освіти. Особливості підготовки докторів наук деталізовані в Постанові Кабінету Міністрів України [11].

Перший (бакалаврський) рівень. Відповідно до чинного стандарту вищої освіти [23], абітурієнтами бакалаврату зі спеціальності «Музичне мистецтво» можуть бути лише випускники фахових мистецьких коледжів та музичних ліцеїв. Вони складають в аудиторному або дистанційному (синхронному чи асинхронному) режимах творчі конкурси зі спеціалізації. Останні включають виконання трьох-п'яти творів різних стилів, жанрів і технік, загальною тривалістю 20-30 хвилин. Доцільно також проводити колоквиум із обговоренням представленої програми, аби виявити рівень ерудованості вступника та його сформовані компетентності. Творчий конкурс у композиторів тріох відрізняється (показ авторських опусів). Музикознавці демонструють знання і вміння з української та світової музичних літератур, сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних форм.

Ступінь бакалавра музичного мистецтва можна здобувати як інституційно (денна, вечірня, заочна, дистанційна, мережева форми), так і дуально. Студент повинен розвинути низку загальногуманітарних (громадянські, комуніка-

тивні, інформаційні), педагогічних (методичні, практичні), музикознавчих (історичні, теоретичні) та спеціалізованих (виконавські, композиторські) компетентностей. З-поміж об'єктів вивчення, записаних у стандарті вищої освіти [23]: «створення та інтерпретація продуктів музичної творчості» (різних стилів, жанрів, технік) і «педагогічна майстерність у галузі музичної освіти» (школи мистецтв). Ступінь бакалавра відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій [6], який включає окремі дослідницькі елементи, зокрема: концептуальні наукові знання, критичне осмислення теорій, ґрунтовні когнітивні вміння.

Освітня компонента підготовки бакалавра музичного мистецтва становить 240 кредитів ECTS і реалізується протягом 3–8 років (на кожен рік припадає від 30 до 80 кредитів ECTS). Не менше 50% обсягу освітньої програми відводиться на формування загальних та фахових компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти [23]; не менше 25% – на вільний вибір дисциплін за інституційним каталогом університету, академії, факультету, кафедри. Іншу кількість кредитів ECTS спрямовано на забезпечення програмних результатів навчання, властивих для конкретної спеціалізації. Серед обов'язкових освітніх компонентів: «Історія світової та української музичної культури», «Історія виконавського мистецтва», «Теорія музики: гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів». Здобувачі освіти проходять два види практики: виробничу (виконавську / фольклорну / архівну / лекторську) та педагогічну (асистентську / викладацьку).

Студенти бакалаврату можуть обирати не лише окремі освітні компоненти, а й цілі їхні блоки. З-поміж запропонованих різними закладами вищої освіти вибіркових дисциплін є не лише традиційні («Музична психологія», «Музична соціологія», «Виконавські школи», «Музичний фольклор», «Музична критика», «Музична палеографія», «Історія педагогіки», «Історія хореографії», «Історія театру»), а й інноваційні («Авторське право», «Арт-журналістика», «Технологія рекламної діяльності», «Бізнес-ко-

мунікації в мистецтві», «Електронні музичні інструменти», «Сценічний імідж артиста», «Аудіоредактори», «Комп'ютерне аранжування», «Інсталяція студійного обладнання», «Діджеїнг»).

Заключне оцінювання передбачає публічний захист кваліфікаційної роботи або публічну демонстрацію виконавської програми / авторських творів, а також атестаційний екзаме́н. Кваліфікаційна робота може пов'язуватися з біографіями маловідомих композиторів, виконавців, музикознавців або музичних педагогів, мистецьким краєзнавством і культурно-освітньою мікроісторією. Демонстрацію виконавської програми / авторських творів у формі сольного, ансамблевого або оркестрового / хорового виступу доцільно супроводжувати стислою анотацією. Атестаційний іспит покликаний інспектувати сформованість компетентностей і набуття програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми. До нього слід залучити питання з педагогіки та психології, фахових методик, історії та теорії музики.

Бакалаврам музичного мистецтва традиційно присвоюють дві кваліфікації: 1) виконавець (за видами) / композитор / музикознавець; 2) викладач музичної / мистецької школи. До сфери працевлаштування випускників належать заклади культури (філармонії, концертні організації, театри), заклади освіти (музичні та мистецькі школи), засоби масової інформації (радіо, телебачення, преса). Серед імовірних посад – не лише звичні (артист, диригент, концертмейстер, викладач, музикознавець, виробник музичних інструментів), а й деякі нові (звукорежисер, аранжувальник, продюсер, музичний менеджер). Основною метою професійної діяльності викладача і концертмейстера мистецької школи є «розвиток творчих здібностей і формування мистецьких компетентностей у здобувачів початкової мистецької освіти за певним видом мистецтва» [20, с. 1].

Другий (магістерський) рівень. Бакалаври музичного мистецтва, а також суміжних гуманітарних спеціальностей, можуть вступати в магістратуру. Вони складають фаховий екзаме́н зі спеціалі-

зації та єдиний фаховий вступний іспит з історії мистецтв (останній був введений Міністерством освіти і науки України у 2025 році). Важливо, щоби вимоги до кандидатів стосовно конкурсної програми та критерії оцінювання були вищими, ніж для абітурієнтів бакалаврського рівня (у тому числі, для композиторів та музикознавців). Вступ на дворічну освітньо-наукову програму передбачає також перевірку дослідницьких компетентностей кандидатів; на півторарічну освітньо-професійну – колоквиум із фахових питань (у межах стандарту вищої освіти бакалаврського рівня).

Стандарт вищої освіти магістерського рівня з музичного мистецтва містить чотири різновиди компетентностей і програмних результатів навчання, з-поміж яких загальногуманітарні, психолого-педагогічні, музикознавчі та професійно-практичні. Серед них: створення аранжувань і редакцій музичних творів різних стилів, жанрів, течій і технік, музична інтерпретація, історично поінформоване виконавство [22]. Магістерський ступінь вищої освіти відповідає дескрипторам сьомого рівня Національної рамки кваліфікацій, яким передбачено проведення досліджень, примноження сучасних знань, їх інтеграцію, критичне осмислення проблем. Освітньо-наукові програми також можуть бути міждисциплінарними, в яких на паритетних засадах поєднуються предметні області двох, рідше трьох споріднених гуманітарних спеціальностей (вони створюють міждисциплінарну предметну область). Наприклад, до «Музичного мистецтва» додаються окремі інші види мистецтва («Перформативні мистецтва», «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво»), «Психологія» чи «Менеджмент».

Обсяг магістерської освітньо-професійної програми з музичного мистецтва становить 90 кредитів ECTS (3–6 семестрів по 15–30 кредитів ECTS), освітньо-наукової – 120 кредитів (3–8 семестрів по 15–40 кредитів ECTS). Не менше 35% освітньої програми повинно спрямовуватися на формування компетентностей і програмних результатів навчання згідно стандарту вищої освіти. Мінімум 30% освітньо-наукової

програми зобов'язані становити компоненти дослідницького характеру. Навчальні плани магістратури можуть включати «Музичні стилі та жанри», «Виконавську інтерпретацію», «Музичну антропологію», виконавську / композиторську / музикознавчу та педагогічну практики.

Серед вибіркового навчальних дисциплін, запропонованих магістрам різних закладів вищої освіти, як традиційні («Музично-теоретичні системи», «Техніки композиції ХХ століття», «Музична акустика», «Сценічна режисура», «Оперна драматургія», «Балетний репертуар»), так і інноваційні («Імпровізація у джазі», «Аудіо- і відеопродакшн», «Маркетинг у сфері мистецтва», «Арт-бізнес», «PR у музичному мистецтві», «Бізнес-план творчого проєкту»). Також можна вибрати «Виконавський практикум» на автентичних музичних інструментах (Ренесансу, Бароко); піаністам передбачено гру на органі і клавесині.

Підсумкове оцінювання магістрів відбувається у формі публічного захисту кваліфікаційної праці (обов'язково для освітньо-наукових програм) або у формі представлення творчого проєкту (сценічний виступ, науковий реферат), а також при складанні атестаційного екзаме́ну. Останній включає питання з педагогіки і психології, фахових методик і музикознавчих дисциплін та покликаний оцінити сформованість компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти та освітньої програми. Дозволяється вільна аудіо- та відеофіксація атестаційних екзаме́нів, які проводяться за участю екзаменаційної комісії у складі адміністрації, викладачів, роботодавців та інших стейкхолдерів. Предметами досліджень можуть бути як проблеми історії та теорії музики, так і актуальні питання виконавства або музичної інтерпретації. Міждисциплінарні освітні програми нерідко включають інші наукові вектори, важливі в сучасному плюралістичному та динамічному гуманітарному просторі.

Магістр музичного мистецтва може бути працевлаштований на артистичні посади у концертно-театральних установах чи на педагогічні посади у закладах фахової передвищої мистецької

освіти та в музичних ліцеях. Він може обіймати адміністративно-управлінські посади у сфері культури в бюджетних установах, органах державної влади та місцевого самоврядування. Випускники освітньо-наукових програм також можуть працювати на посадах асистента, викладача чи концертмейстера у закладах вищої освіти (класичні та педагогічні університети, музичні та культурно-мистецькі академії чи інститути) [18].

Третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) рівень. Здобувачі, котрі успішно завершили навчання в магістратурі, можуть вступати на третій рівень вищої освіти для підготовки та захисту дисертації (ступінь «доктор філософії») або творчого мистецького проєкту (ступінь «доктор мистецтва»). Особливості освітньої, виконавської / композиторської, музикознавчої діяльності та атестації асистентів-стажистів, творчих і наукових аспірантів подано у нашій попередній статті [4]. У цій публікації окреслимо наступність між другим (магістерським) та третім (освітньо-науковим / освітньо-творчим) рівнями.

Здобуття ступеня «доктор мистецтва» з музичного мистецтва передбачає два окремі етапи: 1) асистентура-стажування (12 місяців); 2) творча аспірантура (24 місяці). Першим вступним випробуванням для абітурієнтів до асистентури-стажування та творчої аспірантури є концертний виступ (для виконавців різних спеціалізацій) або демонстрація власних опусів (для композиторів); до наукової аспірантури – усний (рідше письмовий) комплексний екзаме́н з історії та теорії музики. Абітурієнти немистецьких спеціальностей, які вступають до аспірантури або асистентури-стажування, повинні скласти додаткове фахове випробування. Як правило, це письмовий екзаме́н з гармонії і поліфонії чи усний іспит з історії виконавства, музичної інтерпретації та аналізу музичних творів. Усі вступники до наукової аспірантури представляють дослідницькі пропозиції у формі плану-перспективу майбутньої дисертації, до творчої аспірантури – наукові реферати, де аргументовано стратегію реалізації мистецького проєкту.

Наукові та творчі аспіранти можуть здобувати освіту за денною, вечірньою

або заочною формою; асистенти-стажисти – виключно за денною. Дескриптори восьмого рівня Національної рамки кваліфікацій корелюються з особливостями підготовки докторів філософії (кандидатів мистецтвознавства) та докторів наук (докторів мистецтвознавства). Утім, вони не адаптовані до специфіки освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва, де дослідницька діяльність є доповненням до творчої мистецької. З-поміж об'єктів вивчення освітньо-наукової програми – «методологія наукових досліджень культури і мистецтва» [24], освітньо-творчої – «креативні принципи реалізації творчих мистецьких проєктів» [25]. Аспіранти повинні сформувати низку компетентностей і програмних результатів навчання дослідницько-інноваційного, науково-педагогічного, музикознавчого (історико-теоретичного) та творчого (інтерпретаційного) контентів.

Нормативний термін підготовки докторів філософії становить чотири роки, а докторів мистецтва – три роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової та освітньо-творчої програм – від 30 до 60 кредитів ECTS. Навчальні дисципліни і практики традиційно заплановані на перші два роки навчання. Потім аспіранти займаються виключно підготовкою дисертації/творчого мистецького проєкту та проводять апробацію виступами на різних рівнях конференціях, симпозиумах, семінарах, вебінарах, концертах, фестивалях, конкурсах, майстер-класах, літніх школах. З-поміж обов'язкових освітніх компонентів – педагогіка вищої школи та науково-педагогічна практика. Освітньо-наукові та освітньо-творчі програми бувають вузькоспеціалізованими та міждисциплінарними.

Атестація випускників наукової / творчої аспірантури відбувається у формі публічного захисту дисертації / творчого мистецького проєкту. Університети та академії створюють разові спеціалізовані ради у кількості п'яти осіб, керуючись відповідними Постановами Кабінету Міністрів України [10; 13]. Матеріали, які подаються до захисту, заздалегідь оприлюднюються на офіційних сайтах закладів вищої освіти чи дослідницьких установ. Сама процедура захисту транслюється у прямому ефірі, як правило, через канал

YouTube. Творчий мистецький проєкт включає виконання творів і наукове обґрунтування. Академічні права докторів філософії (кандидатів мистецтвознавства) дозволяють їм у подальшому здобути науковий ступінь доктора наук (доктора габлітованого). Місцями придешної праці докторів філософії / докторів мистецтва з музичного мистецтва є заклади вищої освіти, наукові й концертно-театральні організації.

Висновки. Нами окреслено наступність у підготовці бакалаврів, магістрів та докторів філософії / докторів мистецтва з музичного мистецтва в Україні. За основу взято не лише нормативне забезпечення освітнього процесу, а й зразкові практики музичних та культурно-мистецьких академій або університетів (Київ, Львів, Харків, Одеса), класичних та гуманітарно-педагогічних закладів вищої освіти (автор статті мав унікальний досвід щодо акредитації освітніх програм та ліцензування спеціальностей, будучи проректором з наукової, методичної та організаційної діяльності Дніпровської академії музики). Розглянуто вимоги до вступних екзаме́нів, стандарти вищої освіти, освітні програми, навчальні плани, робочі програми, форми атестації та права випускників.

На сьогодні найкраще склався перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (який значною мірою успадкував «радянську» модель підготовки спеціалістів у консерваторіях і педагогічних інститутах). Він передбачає здобуття програмних результатів навчання та компетентностей достатньо широкого (універсального) профілю (відповідно до спеціальності та спеціалізації). Другий (магістерський) рівень модернізувався впродовж останніх десяти років (у зв'язку з прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» та змін до нього). Третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) рівень (ступені «доктор філософії» та «доктор мистецтва») наразі знаходиться у стані перманентного пошуку оптимальної моделі існування. Другий та третій рівні вищої музичної освіти передбачають зосередженість тематики кваліфікаційних робіт і творчих мистецьких проєктів здобувачів навколо конкретної культурно-історичної епохи, художнього стилю,

мистецького напрямку або композиторською / виконавської техніки; артефактів певної країни, осередку, школи чи окремого митця тощо.

Нова серія стандартів вищої музичної освіти України покликана врахувати позитивні й негативні практики, отримані системою внутрішнього забезпечення якості освіти вітчизняних університетів і академій, узагальнені при акредитації освітніх програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти й Міністерством освіти і науки України; гармонізувати ці стандарти з вимогами професійних стандартів та передовим світовим досвідом.

СПИСОК Джерел:

1. Бутенко А., Денискіна Г., Єременко О., Кніш О., Сімшаг І., Требенко О. Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми : методичний посібник. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2024. 127 с.

2. Бутенко Л. Л. Наступність загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів та науково-педагогічних працівників в умовах трирівневої системи вищої освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2021. № 1 (176). С. 22–31. URL: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2021-1\(176\)-22-31](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2021-1(176)-22-31)

3. Вимоги до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2021 р. № 128. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0454-21#Text>

4. Жульковський Б. Є. Освітньо-науковий та освітньо-творчий рівні вищої музичної освіти в Україні. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 3 (113). С. 2–8. URL: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-2-8](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-2-8)

5. Жульковський Б. Підготовка здобувачів освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва в Україні (узагальнення досвіду першого п'ятиріччя на прикладі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»). *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2023. № 4 (61). С. 71–85. URL: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.4\(61\).2023.301190](https://doi.org/10.31318/2414-052X.4(61).2023.301190)

6. Національна рамка кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

7. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010 : Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.07.2010 р. № 327 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>

8. Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2023 р. № 426 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0929-23#Text>

9. Порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 р. № 130 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-22#Text>

10. Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 р. № 865 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-%D0%BF#Text>

11. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

12. Порядок присвоєння професійних кваліфікацій закладами вищої освіти в разі відсутності професійного стандарту : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2024 р. № 1223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-2024-%D0%BF#Text>

13. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

14. Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2021 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2021-%D0%BF#Text>

15. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

16. Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 р. № 1021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>

17. Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні : Закон України від 03.12.1999 р. № 1273-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text

18. Професійний стандарт «Викладач закладу вищої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.10.2024 р. № 1466. Київ, 2024. 15 с.

19. Професійний стандарт «Викладач мистецького ліцею» : Наказ Міністерства економіки України від 04.05.2022 р. № 1109-22. Київ, 2022. 10 с.

20. Професійний стандарт «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)» : Наказ Міністерства економіки України від 04.05.2022 р. № 1110-22. Київ, 2022. 12 с.

21. Професійний стандарт «Концертмейстер мистецького ліцею» : Наказ Міністерства економіки України від 04.05.2022 р. № 1113-22. Київ, 2022. 9 с.

22. Стандарт вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти «магістр», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р. № 368. Київ, 2020. 14 с.

23. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти «бакалавр», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. № 727. Київ, 2019. 16 с.

24. Стандарт вищої освіти: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти

«доктор філософії», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.09.2022 р. № 834. Київ, 2022. 14 с.

25. Стандарт вищої освіти: третій (освітньо-творчий) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти «доктор мистецтва», галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.03.2024 р. № 358. Київ, 2024. 13 с.

26. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ, 2015. 32 с.

27. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

References

1. Butenko, A., Denyskina, H., Yerenenko, O., Knysh, O., Simshah, I., & Trebenko, O. (2024). Roziasnennia shchodo zastosuvannia Kryterivv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy [Explanations on the application of the Criteria for assessing the quality of the educational program]. Kyiv: Natsionalne ahentsvto iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity.

2. Butenko, L. L. (2021). Nastupnist zahalnopedahohichnoi pidhotovky maibutnix uchyteliv ta naukovopedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh tryrivnevoi systemy vyshchoi osvity [Continuity of general pedagogical training of future teachers and scientific and pedagogical workers in the conditions of a three-level system of higher education]. Osvita ta pedahohichna nauka, 1(176), 22–31. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2021-1\(176\)-22-31](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2021-1(176)-22-31)

3. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). Vymohy do mizhdystyplinarnykh osvitnikh (naukovykh) prohram [Requirements for interdisciplinary educational (scientific) programs] (Order No. 128, February 1). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0454-21#Text>

4. Zhulkovskiy, B. Ye. (2024). Osvitno-naukovyi ta osvitno-tvorchyi rivni vyshchoi muzychnoi osvity v Ukraini [Educational-scientific and educational-creative levels of higher music education in Ukraine]. Mystetstvo ta osvita [Art and Education], 3(113), 2–8. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-2-8](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-2-8)

5. Zhulkovskiy, B. (2023). Pidhotovka zdobuvachiv osvitno-tvorchoho stupenia doktora mystetstva v Ukraini (uzahalnennia dosvidu pershoho piatyrichchia na prykladi spetsialnosti 025 «Muzychne mystetstvo») [Training of applicants for the educational and creative degree of Doctor of Arts in Ukraine (generalization of the experience of the first five-year period using the example of specialty 025 "Musical Art")]. Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P.I. Chaikovskoho, 4(61), 71–85. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.4\(61\).2023.301190](https://doi.org/10.31318/2414-052X.4(61).2023.301190)

6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2011). Natsionalna ramka kvalifikatsii [National Qualifications Framework] (Resolution No. 1341, November 23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

7. State Committee of Ukraine on Technical Regulation and Consumer Policy of Ukraine. (2010). Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy: Klyasyfikator profesii DK 003:2010 [National Classifier of Ukraine: Classifier of Professions DK 003:2010] (Order No. 327, July 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>

8. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2023). Polozhennia pro dualnu formu zdobuttia fakhoivii peredyvyshchoi ta vyshchoi osvity [Regulations on the dual form of obtaining professional pre-higher and higher education] (Order No. 426, April 13). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0929-23#Text>

9. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). Poriadok vyznannia u vyshchii ta fakhovii peredyvyshchoi osviti rezultativ navchannia, zdobutykh shliakhom neformalnoi ta/abo informalnoi osvity [Procedure for recognition in higher and professional pre-higher education of learning outcomes obtained through non-formal and/or informal education] (Order No. 130, February 8). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/130-2022-%D1%80#Text>

10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). Poriadok zdobuttia osvito-tvorchoho stupenia doktora mystetstva ta navchannia v asyistenturi-stazhuvanni [The procedure for obtaining the educational and creative degree of Doctor of Arts and training in assistantship-internship] (Resolution No. 865, October 24). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-%D0%BF#Text>

11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016). Poriadok pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyshchoi osvity (naukovykh ustanovakh) [The procedure for training candidates for the degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in higher education institutions (scientific institutions)] (Resolution No. 261, March 23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

12. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). Poriadok prysvoiennia profesiinykh kvalifikatsii zakladamy vyshchoi osvity v razii vidsutnosti profesiinoho standartu [Procedure for awarding professional qualifications by higher education institutions in the absence of a professional standard] (Resolution No. 1223, October 25). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-2024-%D0%BF#Text>

13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Poriadok prysudzhennia stupenia doktora filosofii ta skasuvannia rishennia razovoi spetsializovanoi vchenoi rady zakladu vyshchoi osvity, naukovoi ustanovy pro prysudzhennia stupenia doktora filosofii [Procedure for awarding a degree of Doctor of Philosophy and cancelling the decision of a one-time specialized academic council of a higher education institution, scientific institution on awarding a degree of Doctor of Philosophy] (Resolution No. 44, January 12). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). Poriadok skasuvannia rishennia pro prysudzhennia stupenia vyshchoi osvity ta prysvoiennia vidpovidnoi kvalifikatsii [Procedure for canceling the decision on awarding a degree of higher education and assigning a corresponding qualification] (Resolution No. 897, August 26). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2021-%D0%BF#Text>

15. Pro vyshchu osvitu [On Higher Education]. (2014). Law of Ukraine No.1556-VII, July 1. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

16. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). Pro vnesennia zmin do pereliku haluzei znan i spetsialnosti, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi ta fakhoivii peredyvyshchoi osvity [On amendments to the list of branches of knowledge and specialties in which students for higher and professional pre-higher education are

trained] (Resolution No. 1021, August 30). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>

17. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro vyznannia kvalifikatsii z vyshchoi osvity v Yevropeiskomu rehionii [On the ratification of the Convention on the Recognition of Qualifications in Higher Education in the European Region]. (1999). Law of Ukraine No. 1273-XIV, December 3). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text

18. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). Profesiinyi standart «Vykladach zakladu vyshchoi osvity» [Professional standard "Teacher of a Higher Education Institution"] (Order No. 1466, October 16)

19. Ministry of Economy of Ukraine. (2022). Profesiinyi standart «Vykladach mystetskoho litseiu» [Professional standard "Art Lyceum Teacher"] (Order No. 1109-22, May 4).

20. Ministry of Economy of Ukraine. (2022). Profesiinyi standart «Vykladach mystetskoi shkoly (za vydamy navchalnykh dystyplin)» [Professional standard "Art School Teacher (by types of academic disciplines)"] (Order No. 1110-22, May 4). Kyiv.

21. Ministry of Economy of Ukraine. (2022). Profesiinyi standart «Kontsertmeister mystetskoho litseiu» [Professional standard "Art Lyceum Concertmaster"]. Order No. 1113-22, May 4). Kyiv.

22. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2020). Standart vyshchoi osvity: druhyi (mahisterskyi) rivni vyshchoi osvity, stupin vyshchoi osvity «mahistr», haluz znan 02 «Kultura i mystetstvo», spetsialnist 025 «Muzychne mystetstvo» [Higher education standard: second (Master's) level of higher education, higher education degree "Master", field of knowledge 02 "Culture and art", specialty 025 "Musical Art"] (Order No. 368, March 4). Kyiv.

23. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2019). Standart vyshchoi osvity: pershyi (bakalavrskyi) rivni vyshchoi osvity, stupin vyshchoi osvity «bakalavr», haluz znan 02 «Kultura i mystetstvo», spetsialnist 025 «Muzychne mystetstvo» [Higher education standard: first (Bachelor's) level of higher education, higher education degree "Bachelor", field of knowledge 02 "Culture and Art", specialty 025 "Musical Art"] (Order No. 727, May 24). Kyiv.

24. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). Standart vyshchoi osvity: tretii (osvitno-naukovyi) rivni vyshchoi osvity, stupin vyshchoi osvity «doktor filosofii», haluz znan 02 «Kultura i mystetstvo», spetsialnist 025 «Muzychne mystetstvo» [Higher education standard: third (educational and scientific) level of higher education, higher education degree "Doctor of Philosophy", field of knowledge 02 "Culture and Art", specialty 025 "Musical Art"] (Order No. 834, September 19). Kyiv.

25. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). Standart vyshchoi osvity: tretii (osvitno-tvorchyi) rivni vyshchoi osvity, stupin vyshchoi osvity «doktor mystetstva», haluz znan 02 «Kultura i mystetstvo», spetsialnist 025 «Muzychne mystetstvo» [Higher education standard: third (educational and creative) level of higher education, higher education degree "Doctor of Arts", field of knowledge 02 "Culture and Art", specialty 025 "Musical Art"] (Order No. 358, March 19).

26. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (ESG) [The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)]. (2015). Kyiv.

27. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032] (Resolution No. 286-r., February 23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

Bohdan Yevhenovych Zhulkovskiy, PhD in Art Studies, Associate Professor, Master of Educational Management, Associate Professor of the Department of Musicology and Methods of Music Art, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine, eisodikon@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8435-5201>

Continuity in the Training of Bachelor, Master, and Doctor of Philosophy / Doctor of Arts in Music Art in Ukraine

The article outlines the issue of continuity in the training of Bachelor, Master, and Doctors of Philosophy / Doctors of Arts in music art in Ukraine. It is based not only on the regulatory framework for the educational process but also on exemplary practices of music and culture and art academies, classical and pedagogical universities (the author had unique experience in accrediting educational programs and licensing specialties while serving as Vice-Rector for scientific, methodological, and organizational activities at the Dnipro Academy of Music). The entrance exam requirements, higher education standards, educational programs, curricula, course syllabi, forms of certification, and the academic and professional rights of graduates are considered.

Educational programs in music art are generally universal, considering the features of various specializations (which can be emphasized in the syllabi or course outlines of specific subjects). Music and culture and art academies focus on training practical musicians-performers and composers, as well as artists for concert and theatre institutions. Meanwhile, classical and pedagogical universities offer better prospects for multi-disciplinary and humanities-based education for musicologists and art educators, aligning with their research and worldview mission and reflecting advanced global practices.

The first (Bachelor's) level of higher education is the most well-established, having largely inherited the "soviet" model of specialist training in conservatories and pedagogical institutes. It provides broad (universal) program learning outcomes and competencies (under the specialty and specialization). The second (Master's) level has been modernized over the past decade, following the adoption of the new Law of Ukraine "On Higher Education" and subsequent amendments. The third (educational-research / educational-artistic) level is currently searching for an optimal model. The second and third levels of higher music education involve focusing qualification theses and creative art projects around specific cultural and historical epochs, artistic styles, art movements, compositional / performance techniques; artifacts of particular countries, centres, schools, or individual artists.

Keywords: music art, Bachelor, Master, Doctor of Philosophy, Doctor of Arts, higher education, professional standards.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2025 р.